השולח פרק רביעי גיטין

יתומין. קטנים: **אפוטרופוס.** לכל אחד: **וכורכין להן.** כל אפוטרופוס יכורך חלק יפה שלו[1] שממון כך יהיו החלקים שוים: **כח כ"ד.** שמינו להם האפוטרופוס: הכפר כ"ד ומשום כח כ"ד יפה לא אפקעו הכפר: **הכא איכורא.** דמ"ל ומשום מה כח כ"ד יפה לא אפקעו רבנן קדושין: **גידול בר רעילאי: ונוולה.** מורגת: **הא גיטך.** הרי אלו לה ולא מסרו לה: **כריך הטוב והמטיב.** שלא מסרת לה: **ולא בטל גיטא.** ואם בא שליח זה ומסרו לה למחר מגורשת: **גלוי דעתא.** שאינו תפץ עוד בשליחות זה: **אמר לכו רב ששת.** רב ששת אמר לכם ואני שמעתי לבטול גיטא[2]: **ואנרביה רב ששת גיטא אחרינא.** אלמא משום דגליא דעתיה בגיטולא: **אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוא.** אפילו גלוי דעתא ליכא דהא לא אמר אלא שלא דעתא לבטל גיטא: **אלא דעתא דידיה: אילו בטליה.** ואמר בהדיא לבטל: **משום דפנוי.** בני אדם המכין ומוכנין אותו במלות רב ששת ואומר לו למה אתה מבטלו אמר להו הכי רב ששת ליה כן: **ירמיה בירלה.** כך שמו: **תנא אשקליה.** שנה שנית וכפהו לנוות לכתוב אחר: **אופיכו קרי כאודנייכו.** שימו קניכם ירק דק של דלועין באזניכם שלא תשמעו ביטולו: **אשור הכו לה הייא.** התחזקו לתתו מהר: **אשור.** כמו אשרתא דדייני (לעיל דף כו.) וכמו אשרו ממון (ישעיה ח) לשון חיזוק: **אטו לבטולי גיטא בעי.** זה שגילה בדעתו שאינו חפץ בגירושין הללו כלום גילה שהוא בא להפקיען על ידי ביטול גט: **לקיומי תנאה בעי.** על ידי קיום תנאי הוא בא להפקיע לומר התניתי לבא עד שלשים ואם לאו יהא גט והרי באתי וקיימתי תנאי: **אי לא נסיבנא.** כתב גט ונתן לאלתסתו ע"מ שאם לא יבוא עד שלשים יום יהא גט: **קטרחנא.** בלרבי מופה ואנוס אני: **אין טענא אונס.** והוי גיטא: **והלכתא כנחמן.** דאמר לעיל ביטול בפני עניים: **והלכתא כנחמן.** נמי בהא דאמר הלכה כרבי בשמיהו: והלכתא

יתומין שבאו לחלוק בו'. אומר ר"ת דוקא שניהם רוצים אבל אחד רוצה ואחד אינו רוצה לא והיכא שלא באו שניהם אלא אחד והשני אינו בפניהו אמר ר"י דמולקין דהא בריש פרק ב' דקידושין (דף מב.) מייתי לה אחלוקת האדר שהיו שם כמה יונקי שדים ומיהו אין ראיה גמורה משם דלאו לגמרי מדמי לה דאחלוקת האדר היתה על פי הדיבור והיו שם אוריים ותומים [משום הכי] הגדילו אין יכולין למחות וכפרק אלמנה ביבמות (דף פז:) דאמר (כולם) זכריים יאכלו אע"ג דשמא ימלא עובר זכר דעבדינן תקנתא כדרב נחמן אמר אמי אין ראיה דהתם שאני דאע"פ שלא בא כי אם האחד עבדינן להו תקנתא לפי שיש תקנה גם לעובר (כ) ומתעלה חלקו בכך כמה שיאכלו עבדים של אלו בתרומה שלא ימותו ברעב:

בית דין מעמידין **להם אפוטרופוס ובוררים להם כו'.** אר"ת וכן ר"מ דבוררים להם ב"ד לברר שומת ב"ד ואפוטרופוס מעמידין להן לשמור לכל אחד אחד חלקו בפני עצמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד ובוררין ע"י גורל דאין טריחותא להטיל גורלות ואפילו בגורל שייך לברור חלק יפה כגון אם יש שלש שדות דעוב שיעול כל אחד ואחד שדה אחת ויהיה חלקו בכח אחת ממה שיחלוקו כל שדה לג' חלקים וכמה עניני ברירות יש בו בחלוצות וקולמות ולכך ובוקא בדבר שאין שייך בו גוד או ליגוד חולקין ומדקדק ר"ת דאי חולקין אפילו בדבר ששייך בו גוד או ליגוד אמאי דמיק ברים האיש מקדש (קידושין דף מב:[1]) יכולין למחות ברוחות הוה ליה למימר דיכולין למחות בגוד או ליגוד והא דלא קאמר יכולין למחות אם טעו בחחות משחות דמכרן קיים משום דלא מסתבר שיאמר שמואל אם הגדילו יכולין למחות בשביל טעות דפחות משחות דמודה שמואל ויש ליפות בכך כח ב"ד דהוי כמאן דלא טעו כלל אע"ג שיכולין למחות ברוחות בזה אין ליפות כח ב"ד דאין זה תלוי בשומת וכ"ש דאם נפרש דמכרן קיים ומחזיר האומאה דאמי שפיר ומיהו יש לחות דחדא מיניהו נקט ומההוא דיבמות דפרק אלמנה (דף פז:) דמשמע שעושים תקנה לכל העבדים שיאכלו בתרומה שנותנין לכים כל העבדים וחלק אחד נותנים לעובר כנגדן אין לוהים דחולקין אפילו בדבר שייך בו גוד או ליגוד כגון העבדים דשאמי האם דמתעלה חלק העובר בכך כמה שעבדים אוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר ועוד לא לכל העבדים באו לעשות תקנה אלא לאלק הבנים שנולדו ועוד [ה"מ] שיש שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שיש כח לב"ד לעשות כן כדאמרי' בהניחקין (לקמן דף נב.) ושוטף הכא לאלוק שלא בדעת מכרו מספקא לר"י אם יכול לאלוק הקרקעות ששייכא קפידא ברוחות ואין לדקדק מהא דאמר בפ' בית כור (נ"ב דף קו:) אלא מעתה הני בי תלתא אמי דקיימי ואזול מרי מיניהו ופליג הכי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת אע"ג דבקרקע מיירי שהחלוקה שבקרקע קיימת אילא למימר הייבו כשאזר וחלקו עמו נפל לו בגורל אותו חלק עלמו שנפל לו בחילה כשהלקו הבנים בלעדיו דאז קיימת חלוקתם אבל מ"מ אזר ומטיל גורל עם שניהם כאילו בחים לאלק בחחילה[2]: **התם** ממונא הבא איסורא. ומ"מ מ"כ היכי דייק לעיל ממה שאזר רבי ועשה כרשב"ג בהיא דבחוכות (דף ק.) לאזר בו נמי ממאי דאמר ביטול מבוטל הא איכא לאלק בין איסורא לממונא וי"ל דרב נחמן דאמר הלכה כרבי בשמיהו הוא דמפליג בין איסורא לממונא אע"ג[3] דרבי גופיה לא מפליג בין איסורא לממונא היכא דטעו מ"מ רב נחמן מפליג אליבא דרבי אפי' בממונא דטעו דהא רבי גופיה אזר בו בבחוכות והכא פסיק רב נחמן בחוכיה אבל הנהו לעיל לא מפליג וכי פריך הכא דרב נחמן אדרב נחמן היה יכול להקשות והא רבי גופיה הדר ביה מביטלו מבוטל כדמוכח בהיא דבחוכות אלא דיבחא ליה לאקשויי דרב נחמן אדרב נחמן אלא דלא מחלק בין איסורא לממונא דלא טעו אבל לעיל מדמה ממונא דטעו לאיסורא ובפ"ב דקדושין (ד' מב.) ובבחוכות בפ' אלמנה (דף ק.) פריך אדרב נחמן דפסיק בחם הלכה כחכמים מהבחיא דיתומים שבאו לחלוק דאיש ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה ומשני הא דטעו הא דלא טעו ורבי ולאי כשאזר בו מהבחיא דבחוכות אזר בו גם מביטלו מבוטל והא דפסיק רב נחמן כרבי בביטלו מבוטל משום דאיכא בחוכות בחכמים: **ואי משום גלוי דעתא פלוגתא דאביי ורבא.** הייבו לפי בחרת אבי אבל רבא אבל לעיל אמר לעיל אמר דטעו לקיומי תנאי קא בעי ולא פליג רבא הכא: וכל

[1] יתומין שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס [2] וכורכין להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר [3] הגדילו אין יכולין למחות דאמר כן מה כח בית דין יפה התם ממונא הכא איסורא גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה דהוה יתבה ונוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא [1] מיהא ותא למחר אזל לגביה וא"ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב אביי אמר [2] ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר [3] גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי הכי אמר לכו רב ששת לבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה איהו בטלה והאי דקאמר להו הכי משום דפנוי ואמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר' ירמיה ביראה ובטליה תנא אשקליה ובטליה הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי אותיבו קרי [4] באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא [3] ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא למאי ניחוש לה אי משום אונסא [4] אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא והלכתא כנחמן והלכתא

בגיטין אי משום גלויי דעתא הלכה כאביי מהכא מוכח דקים ליה להלמודא דאין טענת אונס בגיטין: **מתני'** בראשונה היה

מסורת הש"ס

א) יבמות פז: כתובות ק. קדושין מב., ב) ר"ח ובורר. ג) [פי' מן הכפל], ד) כתובות ב: לעיל ג., נדרים מ:, ה) [כתובות ב: לעיל ג.], ו) כמ"ש: [מעתק שלו, ז) [וכן בכתובות ק.], ח) [וע"ע תוס' כתובות ק. ד"ה טוכרין ותוס' קדושין מב. ד"ה יכורכין ותוס' ב"ב קו: ד"ה ושמואל], ט) ר"ח דרב נחמן עי' רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' קני בארדניכו: (ב) תוס' ד"ה יתומין וכו' לעובר דמתעלה חלקו:

מוסף רש"י

בית דין מעמידין להן אפוטרופוס. לכל אחד ואחד מן הקרקעות (כתובות ק.). ובוררים להן חלק יפה. ומוכר כל אפוטרופוס חלק אחד יפה לאלקן (בבחות פז:) לכל אחד, יפה לזה ויפה לזה (קדושין מב.) כל אפוטרופוס לתעוק שלו (כתובות ק.). הגדילו. היתומים, יכולין למחות. ומהכא מלוקה לפירות דעד מחלה (בבחות פז:). ופסקיה מברא. מעבר הנהר שלא מצא את המעבורת (לעיל ל.) הנהר הפסיקו, שיתה המעבורת מצד הפיר ולא יכול לעבור (כתובות ב:). חזו דאתאי. שבאתי (שם). לא שמיא מתיא. דלא מתי עד הכא ואין טענת אונס בגיטין אי נמי יש לומר בגיטין, הא דוקיטנא כשמעתא קמייתא דכתובות דהלי אונס דכשם הוא ואינני ליה לאתעוי (לעיל ל.) והוי גיטא ואם לאתה מיעבא לאחר ונם לכתיבה נפסלת מהיום (כתובות ב.). אין אונס בגיטין. אין טענת אונס בגיטין (כתובות ב:) אין אדם יכול לטען אונס מנאי של גט (לעיל ל.).

תוספות רי"ד

שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס ובוררין להן חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דידיה אמר אם הגדילו אין יכולין למחות א"כ מה כח ב"ד יפה: התם ממונא הכא איסורא פי' בממונא הפקר כ"ד היה הפקר אבל איסור א"א משום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו קידושין. גידול בר עילאי שדר לה גיטא לדביתהו אתא שליח אשכחה דקיבבה ונולה. פי' היתה אורגת והראה לה גיטא ולא נתנו לה ואמר לה הא גיטך אמרה ליה זיל השתא (בדי) [מיהא] אתא לגביה בעל א"ל ברוך הטוב והמטיב אביי אמר ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא ורבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי אביי סבר גלויי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלויי דעתא בגיטא מילתא היא. המבטל שליחות הגט צריך שיבטל בפיו ואם היה לבו שלם לבטל ולא הוציא מפיו אינו כלום דדברים שבלב אינן דברים הילך כל זמן שלא הוציא מפיו הביטול אע"ג שנילה רעתו לא הוי כלום ורבא סבר אע"ג דקי"ל דדברים שבלב אינן דברים היכא דאיכא גלויי דעתא כאילו גילה בפיו דמי אמר רבא

עין משפט נר מצוה

יז א ב מיי' פ"י מהל' נחלות הל"ד סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רפט סעי' ח:
יח ג ד מיי' פ"ו מהל' גירושין הל' כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סק:
יט ה מיי' פ"ט מהל' גירושין הל"פ סמג עס טוש"ע אה"ע סי' קמד סעי' ח:

תוספות רי"ד (המשך)

מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה אמר להו לשהדי אמר לכו רב ששת ליבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא: ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוא ההוא איהו בטליה והוהוא דאמר להו הכי משום דמחמת דפנוי הוא דקמירתת. אמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דרב ירמיה ביראה. פי' בעל כרחיה. ובטליה. הדור אשקליה ובטליה ואמר להו לשהדי איתיבו קרי באודנייכו כי היכי דלא תשמעון מיליה וכתבו ליה ואי ס"ד גלויי דעתא בגיטא מילתא היא הא קא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו וק' לי שהבא דאפילו לאביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא היא היכא דבטלו פפיו מי לא בטל והיכי אמר דליתבי קירא באזנייהו (דלא לאשמועי') [שלא ישמעו ביטולו] אטו בשמיעת העדים תליא מילתא אי בטליה מי לא בטיל ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ועדים אינן אלא לבירר העדות שבטולו אבל שלא יתקיים הבטול בלא עדים שאלו שניהם מודים הבעל והאשה מי לא בטיל וי"ל לפי הדחק שהביטול בלי עדים אינו מועיל ואע"פ ששניהם מודים. ומתני' דתנן הגיע השליח וקדם אצל אשתו כולה בעדים קמיירי ומ"ה אמר להם שיסתמו אזניהם שלא ישמעו בטולו ויהיה בטול בלא עדים ולא יועיל כלום ואע"פ שרואים גילוי דעתו שרץ אחריהם כדי לבטלו גלויי דעתא לאו מילתא הוא והנכון בעיני לומר דרב יהודה ס"ל דהלכה כרשב"ג גלית ליה דרב נחמן ומפיק תלמודא והלכתא כרב נחמן דאמר לעיל בטול הגט בשני עדים והלכתא כרב נחמן דאמר הלכה כר' בשתיהן והלכתא כנחמני הוא אביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא הוי היא א' מיע"ל קנ"ם שהלכה כאביי: ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא מכאן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא פי' אורסתו היתה ונתן לה גט והתנה עמה שאם לא יכנסנה לחופה עד ל' יום יהא גט כי מטי יום תלתין אמר להו קטרחנא פי' בצרכי הסעודה אני טורח ומכין אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא שיאמר אנוס אני ואיני מרצא צרכי סעודה קיי"ל בשמעתא קמייתא דכתובות אין אונס בגיטין ואי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא הוא וקי"ל כאביי: ההוא דאמר להו אי לא (דהיכבנא) [נסיבנא] מהכא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר אנא ריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא הלכה כאביי מהכא מוכח דקים ליה להלמודא דאין טענת אונס בגיטין: **מתני'** בראשונה היה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com